

A rejtett tudás

Farkas Éva 2014-ben A rejtett tudás címmel megjelent könyve rendkívül aktuális és izgalmas területre, a nem formális környezetben szerzett tudás elismerésének témakörébe kalauzolja az olvasót. A szerző munkájában arra a sokakat foglalkoztató kérdésre keresi a választ, hogyan lehet felszínre hozni, hitelesíteni a nem formális környezetben szerzett tudást.

A könyv nem pusztán a téma európai kontextusba ágyazott, tudományos igényű feldolgozása, sokkal több annál. Farkas Éva – a hazai oktatási és gazdasági helyzetet figyelembe véve – kidolgozta a nem formális környezetben szerzett tanulási eredmények hitelesítési eljárásának lehetséges modelljét, eszközszerkezetét. Továbbá módszertani útmutatót készített a hitelesítési eljáráshoz kapcsolódó tanulási eredmények leírásához, valamint az ismeret- és képességjellegű tudás méréséhez. Ezáltal a könyv nemcsak tudományos szakirodalomként funkcionál, hanem a nem formális úton szerzett tudás beszámításának gyakorlati útmutatójaként is. A könyv nyolc átfogó fejezete példákkal, statisztikai adatokkal, aktuális kérdések felvetésével gazdagon illusztrált stílusban íródott.

Az első fejezetben a szerző bemutatja a formális, a nemformális és az informális tanulási környezetben megvalósuló tanulás fogalmi megközelítésére létrejött kísérleteket. Majd megállapítja, hogy az értelmezési alternatívák felállítása nem indokolt, mivel „a hitelesítési eljárás során nem a tanulás tényét, formáját, idődimenzióját, körülményeit kell azonosítani, hanem a tanulás eredményeit kell nyil-

vánvalóvá tenni, mérni, érvényesíteni és elismerni” (25. o.). A tanulási eredmények mérésének, értékelésének, dokumentálásának folyamatára – a validáció és az elismerés helyett – a hitelesítés terminológia használatát javasolja. A hitelesítési eljárás lényege, hogy az egyén által bármilyen formában elsajátított tudást az erre jogosult szervezet összevet egy képzítéshez vagy munkakörhöz kapcsolódó előzetesen meghatározott követelményrendszerrel és megállapítja, hogy az egyén által birtokolt tanulási eredmények megfeleltek-e az adott képzési vagy foglalkoztatási követelményeknek.

A második fejezetben Farkas Éva átfogó nemzetközi kitekintést ad. Közel két évtized távlatából vizsgálja az oktatás, az egész életen át tartó tanulás felértékelődéséhez vezető út mérföldköveit az európai uniós oktatáspolitikában, és kellő alaposággal bemutatja a legfontosabb kutatásokat, európai uniós dokumentumokat. Hollandia, Belgium, Spanyolország és Románia példáján keresztül feltárja a tanulási eredmények hitelesítési eljárásában megfigyelhető európai trendeket. Megállapítja, hogy az egyes országokban eltérő gyakorlatok alakultak ki a tanulási eredmények hitelesítésére, ugyanakkor megfigyelhetők

A hitelesítési eljárás lényege, hogy az egyén által bármilyen formában elsajátított tudást az erre jogosult szervezet összevet egy képzítéshez vagy munkakörhöz kapcsolódó előzetesen meghatározott követelményrendszerrel és megállapítja, hogy az egyén által birtokolt tanulási eredmények megfeleltek-e az adott képzési vagy foglalkoztatási követelményeknek.

olyan közös elemek, melyek feltételei a hitelesítési eljárás kialakításának és sikeres működtetésének. A szerző a feltételek között említi a kormányzati elkötelezettséget, a tanulási eredményekben való gondolkodást, a disszeminációt, a finanszírozást, valamint a befogadó gazdasági és társadalmi környezetet.

A harmadik fejezetben olyan ismert és kevésbé ismert tanulási eredmény alapú eszközöket – Europass portfólió, Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer (ECVET), Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) – mutat be, melyek célja a nem formális úton szerzett ismeretek elismerésének és transzferálásának támogatása. A szerző szerint a képzések összehasonlításának alapja, a „közös nyelv” a tanulási eredmény alapú megközelítés lehet, melynek központi eleme a kritérium alapú mérés-értékelés. A szerző a konkrét szakképesítéseket vizsgálva konstatálja, hogy a szakképesítések Magyarországon – a kompetenciák alapján történő képzési rendszer ellenére – nem kellően tanulásieredmény-kompatibilisek.

A *Magyarországi helyzetkép* címet viselő fejezetben 20 év távlatában mutatja be a nem formális úton szerzett előzetes tudás elismerése érdekében történt hazai fejlesztőmunka eredményeit. A szerző szerint a jogi szabályozás és a jelentős fejlesztések ellenére hazánkban a rendszerszerűen működő gyakorlat helyett szigetszerűen működő jó gyakorlatok vannak. Ilyen például az ECDL-vizsgarendszer vagy a nyelvvizsga-rendszer, ahol nem vizsgálják, hogy a birtokolt tudást hol szerezte az egyén, kizárólag a tudást értékelik, mely követelményszinteknek megfelelő megléte esetén az egyén megkapja a vizsga sikeres teljesítését igazoló bizonyítványt. A jó gyakorlatok között említhető az önrételesen alapuló Europass portfóliórendszer is. A szerző szerint a jellemzően európai uniós forrásokból megvalósuló fejlesztések (pl. HEFOP 3.2.1., TÁMOP 2.2.1.) jó alapot adhatnak a nem formális úton szerzett tudás elismerési rendszerének kidolgozásához.

A következő fejezetben a hitelesítési eljárás céljait, funkcióit ismerteti a szerző. A legjelentősebb potenciált a foglalkoztatási funkcióban látja, mivel a tanulási eredmények hitelesítése hozzájárulhat a közfoglalkoztatáshoz, az akut munkaerőhiány kezeléséhez, a külföldi munkavállalók foglalkoztatásához, az önfoglalkoztatóvá váláshoz, az aluliskolázott csoportok munkaerőpiaci esélyeinek javításához, valamint elősegítheti a munkaerő kiválasztását is. A hitelesítési eljárás másik fontos funkciója az egész életen át tartó tanulásba való bekapcsolódást ösztönző funkció, ami hozzájárulhat a korai iskolaelhagyás, lemorzsolódás csökkentéséhez, új célcsoportok képzésbe való bevonásához, valamint a nem formális úton szerzett tanulási eredmények érvényesítéséhez a szak- és felnőttképzésben egyaránt. A hitelesítési eljárás elősegítheti a differenciált tanulásszervezést, a külföldi szakmai gyakorlat beszámítását, lehetővé teheti a képzési szintek és formák közötti átjárhatóságot, valamint kiemelt funkciója a szak- és felnőttképzési rendszer minőségi fejlesztése.

A könyv legértékesebb egysége a *A tanulási eredmények hitelesítési modellje* című fejezet, mely az előző fejezetekben megfogalmazott európai trendeket, jó gyakorlatokat, valamint a jelenlegi hazai gazdasági, oktatási helyzetképet figyelembe véve egy olyan modellt ír le, amely alkalmas a felnőttek nem formális úton megszerzett tanulási eredményeinek felmérésére, értékelésére, dokumentálására. A négy nagy egységből álló modell leírása rendkívül alapos. Az első egység meghatározza a hitelesítési rendszer kialakításához, működtetéséhez szükséges alapköveket, feltételeket. A hitelesítési eljárásban kulcskérdés a tanulási eredmény alapú sztenđerdek meghatározása, a magyar képesítési rendszer bevezetése, több módszer kombinálása, az eljárásban részt vevő szakemberek felkészültsége, valamint a minőségbiztosítási mechanizmusok kiépítése. A második egység konkretizálja a hitelesítési eljárás működtetéséhez szükséges feltételeket és azok biztosításának

módját. Javaslatot tesz a kompetens intézmény létrehozására, az infrastrukturális és a humán erőforrás-feltételek biztosítására, meghatározza a fejlesztési feladatokat. Kiemeli az érdekelt felekkel való kommunikáció, a finanszírozás, a kormányzati elkötelezettség és a jogszabályi háttér megteremtésének fontosságát. A modell leírásának harmadik egységében a hitelesítési eljárás konkrét lépéseit – (1) informálás, (2) tanácsadás és orientálás, (3) azonosítás, (4) mérés-értékelés, (5) érvényesítés – mutatja be. A modell leírásának negyedik egységében azokra a területekre tesz javaslatot, amelyek leginkább alkalmasak a hitelesítési eljárás bevezetésére.

A könyv utolsó két fejezete a tanulási eredmények leírásához, méréséhez és értékeléséhez ad részletes módszertani útmutatót, eszközrendszert. A tanulási eredményeket négy deskriptor – tudás, képesség, attitűd és felelősség, autonómia – mentén érdemes megfogalmazni. Konkrét példákon keresztül megismerhetjük az ismeretjellelű tudáselemek mérésére szolgáló tesztek készítésének algoritmusát, valamint a képességjellegű tudáselemek felmérésére szolgáló mérőeszközök készí-

tésének módszertanát. Farkas Éva a mellékletben konkrét tesztek, kompetenciamérő eszközöket tár az olvasó elé.

Bízom benne, hogy sikerült felkeltenem az áttekinthető stílusban, a szerzőtől megszokott szakmai alapossággal, elkötelezettséggel, kritikai habitussal íródott könyv iránt az olvasó érdeklődését. A széleskörű tudományos ismeretterjesztést, valamint a gyakorlati iránymutatást egyaránt szolgáló kötetet jó szívvel ajánlom azoknak a kutatóknak, oktatási intézményekben dolgozóknak, valamint döntéshozóknak, akik szeretnének átfogó képet kapni a nem formális környezetben szerzett tanulási eredmények hitelesítéséről.

Farkas Éva (2014): *A rejtett tudás. A nem formális környezetben szerzett tanulási eredmények hitelesítése*. SZTE JGYPK FI, Szeged.

Farkas Erika

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Doktori Iskola
PhD-hallgató

Az Universitas Pannonica sorozat legújabb kötetei

FÁBIÁN GYÖNGYI

Kritikai gondolkodás az osztályteremben

ISBN 978 963 693 554 2

1200 Ft

A munka a kritikai gondolkodás jelentőségére és előnyeire mutat rá a diákok autonóm tanulási folyamatai érdekében. A kritikai gondolkodás szemléletében bekövetkezett változásokat követve rámutat a fogalom körüli zavarokra, annak feltáratlan részleteire is. Körvonalazza számunkra a kritikusan gondolkodó egyén sajátosságait, a gondolkodási folyamat egyes szakaszait, miközben a megvalósítás törekénységére hívja fel a figyelmet. Azt a kérdést feszegeti, mely tényezők segítik vagy akadályozzák a gondolkodót választott magatartásában, amely szélsőséges esetben akár a kritikus gondolkodás megtagadása is lehet.

H. TÓTH TIBOR

Nyelvi változások az ezredfordulón

ISBN 978 963 693 433 0

1200 Ft

A kötet az ezredforduló idején mutatkozó legfontosabb nyelvi változásokat veszi sorra úgy, hogy közben e mozgások, átalakulások hatóerőit is igyekszik feltárni. Képet kapunk azokról a közbeszéd-beli és médianyelvi jelenségekről, melyek az 1989-es rendszerváltozás utáni időben alakultak ki Magyarországon – a többpártrendszer, a magánosítás, az üzleti média megjelenésével, a kommunikáció és az informatika újabb korszakának beköszöntével.

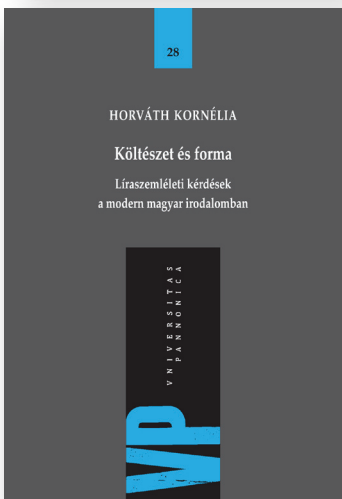
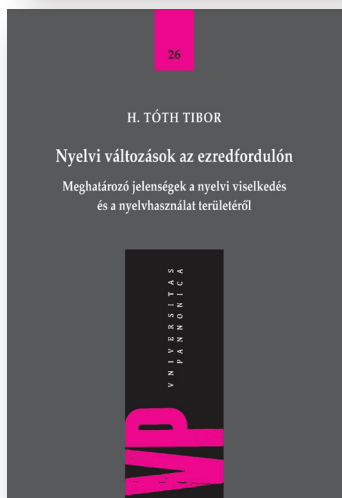
HORVÁTH KORNÉLIA

Költészet és forma

ISBN 978 963 693 579 5

1200 Ft

A kötet fölépítése egészen autonóm gondolati ívet jár be, az egyes tanulmányok szervesen kapcsolódnak egymásba, és mintegy megformálják azt a problematikát, amit döntően négy lírai alkotó és a magyar irodalomtörténet pár szerzőjének teoretikus és költői szövegei alapján körüljár: miképpen lesz a poétikai használatú (születő) szó revelatív új értelemmé mint objektívált szubjektum-aktivitás, méghozzá az egyén és a kollektívum(ok) szintjén egyaránt – ami nemcsak az anyag-tartalom-forma szerves viszonyát és a költő-mű-befogadó reflexív viszonyát állítja nagyon pontosan, „értelem-történészként” élénk, hanem a nemzet-nyelv-irodalom(-élet) generikus egységét is.

A kötetek kedvezményes áron megvásárolhatók a Gondolat Kiadó boltjában.
1053 Budapest, Károlyi u. 16.
konyveshaz@gondolatkiado.hu